

Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Anadolu ve Trakya'nın çeşitli bölgelerinde, kısaca tüm yurttan birbirinden bağımsız olarak kurulmuş ve Sivas Kongresi'nde birleştirilmiş, "Müdafaa-i Hukuk" düşüncesi temelleri üzerinde kurulmuştur. Bu açıdan *Müdafaa-i Hukuk Hareketi* tam bağımsız, milli bir devletin kurulması hareketi olup, bu hareketin icra organı, başlangıçta Heyet-i Temsiliye ve daha sonraki dönemde de Türkiye Büyük Millet Meclisi olmuştur. Müdafaa-i Hukuk Hareketi, hiçbir devletin yardım ve desteğini almadan, emperyalizm ve sömürgeciliği tamamen reddeden, tam bağımsız milli bir devletin kurulması anlayışıyla hareket etmiş ve Milli Mücadelenin itici gücünü oluşturmuştur. Mondros Mütarekesi sonrası, gerçekleştirilen işgallere karşı, Türk Milletinin meşru müdafaası şeklinde oluşan bu hareket, kısa sürede tüm ülkeye yayılmış ve halk arasında milli teşkilatlanmanın temellerini atmıştır. 30 Ekim 1918'de Mondros Mütarekesi'nin imzalanmasıyla birlikte İtilaf Devletleri'nin Anadolu'daki işgalleri de başlamıştı. Bu vahim tablo karşısında padişah ve yetkili diğer kişiler de dâhil olmak üzere asker ve sivil bütün vatandaşlar arasında iki türlü çözüm önerisi düşünülmeye başlanmıştı. Bunlardan birincisi, İngilizlere güvenmek ve İngiliz himayesini kabul etmektir. İkincisi ise, Müdafaa-i Hukuk fikri altında halkın da bu fikre katılımını sağlayarak, silahlı direnişi gerçekleştirmektir. Başta Mustafa Kemal Paşa olmak üzere, onun yakın arkadaşları, ülkeyi bu çıkmazdan kurtarmayı planlamaktaydılar. Kurtuluşun işgal altındaki İstanbul'da gerçekleşmeyeceğini bildiklerinden, planlı bir şekilde Anadolu'ya geçmenin de yolunu arıyorlardı. Diğer yandan bizzat işgalin acısını yüreğinde hisseden Türk halkı ise *Müdafaa-i Hukuk* yapılanması ile harekete geçmişti. Böylece Ülkenin değişik noktalarında oluşturulan *Vilayat-ı Şarkiyeye Cemiyeti*, *İzmir Müdafaa-i Hukuk-u Osmaniye Cemiyeti*, *Trakya Paşaeli Cemiyeti* gibi kuruluşlar her yerde *Müdafaa-i Hukuk* düşüncesini uygulamaya sokarak, İstanbul'un teslimiyetçi politikasına karşı bir tez gerçekleştirmeye çalışmışlardı. Anadolu ve Trakya'da cemiyetler şeklinde oluşmaya başlayan teşkilatlanma hareketi, başlangıçta birbirinden bağımsız bir şekilde gelişmiş, *Müdafaa-i Hukuk* ve *Redd-i İlhak* gibi değişik isimler altında, genellikle mahalli amaca yönelik çalışmıştır. Zamanla olaylar geliştikçe, önce bölgesel daha sonra genel amaca yönelik çalışmalarına hız vermiştir. Özellikle işgal altında bulunan yerlerde "*Kuvay-ı Milliye*" adıyla teşkilatlanmış ve silahlı direniş hareketi gerçekleştirmiştir. Milli Bağımsızlığı gerçekleştirmek amacıyla kurulan bu vatansever cemiyetlerin hepsinin ortak amacı, yaşanan işgallere karşı milli hakların müdafaası olmuştur. Cemiyetler, temsil ettikleri bölgelerin tarih, coğrafya ve nüfus bakımından Türklere ait olduğunu ispat ederek ve vatandan ayrılmayarak amaçlarına ulaşmayı planlıyorlardı. Mustafa Kemal Paşa, özellikle İzmir'in işgalinden sonraki toparlanmayı şöyle ifade etmektedir; "*Vaziyetin dehşet ve vahameti karşısında her yerde ve her mıntıkada bir takım zevat tarafından mukabil halas çareleri düşünülmeye başlanmıştır. Bu düşünce ile alınan teşebbüs, bir takım teşekküller doğurmuştur. Manevi değerlerini bizzat kurtarmaya karar vermiş bulunan bir milletin yarattığı bu Müdafaa-i Hukuk Hareketi İstanbul'dan görülemiyordu*". Hatta o